

Lagen om hantering av översvämningssrisker gäller hur man ska planera hanteringen av betydande översvämningssrisker

Kommunerna ansvarar för planeringen vid betydande dagvattenöversvämningar

Syftet med lagstiftningen om hantering av översvämningssrisker är att minska översvämningssriskerna, förebygga och lindra ogynnsamma följder av översvämningar och främja beredskapen för översvämningar. Lagen om hantering av översvämningssrisker (620/2010) trädde i kraft 30.6.2010 och statsrådets förordning (659/2010) 7.7.2010. Lagen gäller planeringen av hur man ska hantera översvämningar i avrinnings- och kustområden och dagvattenöversvämningar. När det gäller översvämningar i avrinnings- och kustområden ligger ansvaret hos närings-, trafik- och miljöcentralerna och när det gäller dagvattenöversvämningar ligger ansvaret hos kommunen.

Planer för hanteringen av översvämningssrisker görs upp för områden med betydande risk för översvämning. I lagen finns särskilda bestämmelser om definitionen av betydande risk (8 §). I en sådan plan ska målen och de åtgärder med vilka målen nås presenteras. I planen ska kostnaderna för och nyttan av åtgärderna samt prioriteringsordningen granskas. Av planen ska vidare framgå vem som gör vad vid hotande översvämning och vid översvämning. Planerna för hantering av översvämningssrisker måste samordnas med planeringen av vattenvården (12 §). Statliga och kommunala myndigheter samt regionutvecklingsmyndigheter ska enligt 23 § i tillämpliga delar i sin verksamhet beakta godkända riskhanteringsplaner. Hur åtgärderna i hanteringsplanerna ska genomföras beslutas separat.

Närings-, trafik- och miljöcentralerna svarar för planeringen av hur översvämningssriskerna hanteras i avrinnings- och kustområdena. Jord- och skogsbruksministeriet kommer i slutet av nästa år att tillsätta en översvämningssgrupp för varje avrinningsområde och kustområde där det preliminärt har angivits en plats där översvämningssriskerna är betydande. Översvämningssgruppen sätter bland annat upp målen för hanteringen av översvämningssriskerna och godkänner förslaget till plan med åtgärder. Representanter för kommunerna, landshovsmanförbunden och det regionala räddningsverket deltar i översvämningssgruppens verksamhet. Jord- och skogsbruksministeriet godkänner planerna för hantering av översvämningssrisker i avrinnings- och kustområdena.

I fråga om dagvattenöversvämningar svarar kommunen för organiseringen av planeringsarbetet i sammanhanget och för utarbetandet av en eventuell plan samt godkänner planen för hantering av översvämningssrisker. Under beredningen av lagförslaget bedömde man att egentliga planer för hantering av risk för dagvattenöversvämning skulle behöva utarbetas bara för enstaka platser i några kommuner. Men lagen förutsätter att alla kommuner preliminärt bedömer riskerna för dagvattenöversvämningar och före 22.12.2011 anger områden med möjliga betydande risker för dagvattenöversvämning. Kommunerna gör den preliminära bedömningen främst utifrån befintliga uppgifter. För de områden kommunen utsett ska det utarbetas översvämningsskator före 22.12.2013 och planer för hantering av översvämningssrisker före 22.12.2015. Lagen om hantering av översvämningssrisker föreskriver att Närings-, trafik- och miljöcentralerna ska ge kommunerna experthjälp i planeringsarbetet. Kommunen godkänner hanteringsplanen för dagvattenöversvämningar.

Miljöcentralen kommer att utarbeta ett frågeformulär till stöd för kommunernas bedömningsarbete. Närings-, trafik- och miljöcentralerna skickar frågeformuläret till kommunerna hösten 2010. Samtidigt meddelar närings-, trafik- och miljöcentralerna vem som är deras kontaktperson med ansvar för experthjälpen till kommunerna. Enkätsvaren är också till nytta för miljöcentralen som har i uppgift att rapportera resultaten av den preliminära bedömningen i Finland till EU.

När lagen ska verkställas finns det anledning att beakta att planerna för hantering av översvämningssrisker, som avses i lagen, uttryckligen gäller betydande översvämningar. Andra översvämningar berörs inte av lagens planeringssystem. Beredskap för vanligare översvämningar hör till kommunens normala verksamhet inom olika sektorer.

Den preliminära bedömningen av översvämningssrisker, angivande av områden med betydande översvämningssrisk, kartorna över översvämningsshotade områden och kartorna över översvämningssrisker samt riskhanteringsplanerna ska till behövliga delar ses över vart sjätte år (20 §).

1. Planering av hur översvämningssrisker ska hanteras i avrinningsområden och kustområden

Närings-, trafik- och miljöcentralerna ansvarar för den preliminära bedömningen av översvämningssrisker i avrinningsområden och kustområden, beredningen av förslag till angivande av områden med betydande översvämningssrisk, utarbetandet av kartor över översvämningsshotade områden och kartor över översvämningssrisker och beredningen av förslaget till riskhanteringsplan.

Jord- och skogsbruksministeriet kommer att tillsätta en översvämningssgrupp som behövs för myndighetssamarbetet när planerna för hantering av översvämningssrisker utarbetas. En översvämningssgrupp tillsätts för varje avrinningsområde och kustområde för vilka preliminärt har angivits ett område med betydande översvämningssrisk. Översvämningssgruppen tillsätts på förslag av landskapsförbundet och består av representanter för de berörda närings-, trafik- och miljöcentralerna, landskapsförbunden, kommunerna och de regionala räddningsväsendena.

Om översvämningssgruppens uppgifter stadgas i 16 §. Översvämningssgruppen behandlar de utredningar som har gjorts för riskhanteringsplanen. Översvämningssgruppen sätter upp målen för riskhanteringen och godkänner förslaget till en plan och till de åtgärder som ingår i planen. Jord- och skogsbruksministeriet godkänner planerna för hantering av översvämningssrisker i avrinningsområden och kustområden.

Det är viktigt att representanterna för kommunerna, landskapsförbunden och räddningsväsendet deltar i översvämningssgruppens verksamhet. Även kommuner där det inte föreligger betydande översvämningssrisk, men där det kan planeras åtgärder för översvämningssberedskap har anledning att vara aktiva. Det är fråga om att utarbeta en plan som gäller flera kommunala sektorer. Hanteringen av översvämningssrisker hänför sig åtminstone till tekniska sektorn i allmänhet, vattentjänsterna, planeringen av markanvändning och instanser med ansvar för planer för vattenvård, oftast miljöförhållningsmyndigheten. För att representanten för kommunen ska kunna göra en fullödig insats i översvämningssgruppen behövs stöd från kommunens olika sektorer.

Till riskhanteringsplaneringen när det gäller områden med betydande översvämningssrisk hör att utarbeta kartor över översvämningsshotade områden och över områden med risk för översvämning (översvämningsskartor). De första beskriver områden där översvämningar med olika sannolikhet breder ut sig och av de senare framgår eventuella skadliga följder av sådana översvämningar. Dessa kartor publiceras av Finlands miljöcentral och även kommunerna får värdefull information via kartorna.

2. Planeringen av riskhanteringen för dagvattenöversvämningar

Kommunen har ansvar för planeringen av hur risker för dagvattenöversvämningar ska hanteras. Enligt lagen om hantering av översvämningssrisker är det kommunens uppgift att ange områden med betydande risk för dagvattenöversvämningar och att godkänna riskhanteringsplaner för dem. Lagen föreskriver att planeringen av riskhanteringen för dagvattenöversvämningar är *kommunens* uppgift. Kommunen ska i anknytning till utarbetandet av riskhanteringsplanen avgöra viken kommunal instans som ansvarar för den preliminära bedömningen och för angivandet av områden med möjlig betydande översvämningssrisk och vilken instans som godkänner riskhanteringsplanen för dagvattenöversvämningar. Kommunallagen reglerar överföring av beslutanderätten.

När man funderar över beredningsansvaret kan kommunens tekniska sektor anses som ett naturligt alternativ åtminstone i inledningsskedet. Inom kommunen borde man samarbeta åtminstone med de instanser som ansvarar för planeringen av markanvändningen, miljöförhållningsmyndigheterna och eventuellt också med det regionala räddningsverket och kommunens vattentjänstverk.

Närings-, trafik- och miljöcentralen ger experthjälp är det gäller att planera hanteringen av dagvattenöversvämningar.

En preliminär bedömning av dagvattenöversvämningar måste göras i alla kommuner före 22.12.2011. Den preliminära bedömningen av översvänningsrisker enligt 7 § i lagen görs utifrån de uppgifter som finns om tidigare inträffade översvämningar och tillgänglig information om hur klimatet och vattenförhållandena har förändrats med beaktande också av hur klimatet förändras på lång sikt. Om den preliminära bedömningen av översvänningsrisker föreskrivs i 1 § i förordningen om hantering av översvänningsrisker.

Med tanke på den preliminära bedömningen skickas det till kommunerna en förfrågan som Finlands miljöcentral utarbetat och som hjälper kommunerna att göra den preliminära bedömningen. I samband med förfrågan kommer kommunerna också att meddelas vem som är Närings-, trafik- och miljöcentralens kontaktperson med ansvar för experthjälpen.

Om kommunen på grundval av den preliminära bedömningen konstaterar att en möjlig betydande översvänningsrisk föreligger på ett område, eller kan förväntas uppstå där, anger kommunen det som *ett område med betydande översvänningsrisk*. För dessa områden ska kommunen utarbeta översvänningskartor före 22.12.2013 (8 §). När kommunen bedömer hur betydande översvänningsrisken är, ska den beakta sannolikheten för översvämningen samt de *från allmän* synpunkt ogynnsamma följder som översvämningen eventuellt orsakar (8 §). På basis av bestämmelsens ordalydelse kan man inte anse att planeringsskyldigheten gäller sådana ogynnsamma följder där det är fråga uteslutande om egendoms-skada för privata. De ogynnsamma följder som avses i lagen har att göra med bland annat människornas hälsa och trygghet, långa avbrott i energiförsörjningen eller datakommunikationen, långa avbrott i den ekonomiska verksamheten, långvariga och omfattande ogynnsamma följder på miljön eller irreparabla skador på kulturarvet. Kommunens beslut om angivna områden får inte överklagas genom separata besvär (19 §).

För de områden med betydande översvänningsrisk som kommunen angett ska kommunen utarbeta översvänningskartor före 22.12.2013 och planer för hantering av översvänningsrisker före 22.12.2015. I riskhanteringsplanen anges mål för hanteringen av översvänningsrisker och åtgärder som syftar till att uppnå målen (10–12, 19 §). Om innehållet i riskhanteringsplanen för dagvattenöversvämningar föreskrivs närmare i 5 § i förordningen om hantering av översvänningsrisker och i bilagan till förordningen.

Vid utarbetandet av planen bör i tillämpliga delar iakttas bestämmelserna i markanvändnings- och bygglagen (9 §) om bedömning av miljökonsekvenser när det gäller planer och om deltagande och information (62, 65, 67 §). Planen ska basera sig på tillräckliga utredningar. Utarbetandet av riskhanteringsplaner ska också basera sig på tillräcklig växelverkan med kommuninvånare och intressenter. Det egentliga förslaget till riskhanteringsplan för dagvattenöversvämningar ska läggas fram offentligt i trettio dygn. För kommunmedlemmarna och intressenterna bör reserveras möjlighet att anmärka mot förslaget. Information ska ges om den offentliga framläggningen.

I fråga om överklagande av en kommuns beslut om godkännande av riskhanteringsplaner för dagvattenöversvämningar tillämpas vad som i 188 § och i 191 § 1 och 2 mom. i markanvändnings- och bygglagen föreskrivs om sökande av ändring och besvär i ett beslut om godkännande av en detaljplan (22 §).

Den preliminära bedömningen av översvänningsrisker, angivande av områden med betydande översvänningsrisk, kartorna över översvänningshotade områden och kartorna över översvänningsrisker samt riskhanteringsplanerna ska till behövliga delar ses över vart sjätte år. För översynen gäller i tillämpliga delar vad som i lagen om hantering av översvänningsrisker och i bestämmelser som utfärdats med stöd av den föreskrivs om den preliminära bedömningen av översvänningsrisker, angivandet av områden med betydande översvänningsrisk, utarbetandet av kartor över översvänningshotade områden och kartor över översvänningsrisker och om beredningen och godkännandet av riskhanteringsplanerna (20 §). Bedömningarna och de angivna områdena ska första gången ses över i behövlig omfattning före den 22 december 2018 (förordningen 13 §).